

**Elintarvikevalvontaa varten tehtävän
näytteenoton hankkiminen yksityiseltä
toimijalta**

Taija Rissanen

Ohjeen tausta ja tarve

- Kunnallisilla valvontayksiköillä kasvava tarve hankkia virallisen elintarvikevalvonnan yhteydessä tehtävä näytteenotto ulkopuoliselta taholta, resurssien kohdentaminen
- Epätietoisuutta ulkoistamiseen liittyvän lainsäädännön asettamista vaatimuksista (elintarvikelaki ja valvonta-asetus 882/2004)
- Laadittiin Eviran ohje näytteenoton ulkoistamisesta (luonnosvaiheessa)
  - valvontaviranomaisille
  - näytteenottopalveluita tarjoaville toimijoille kuten laboratorioille
- Ohjeluonnos ollut laajalla lausuntokierroksella kesällä 2016

Säädökset, joihin ohje perustuu

Elintarvikelaki (23/2006) 36 §

EU:n valvonta-asetus (882/2004) 5 artikla

→ Valvontaviranomainen voi hankkia tiettyjä viralliseen valvontaan liittyviä tehtäviä ulkopuoliselta asiantuntijalta

Evira on tulkinnut, että näytteenotto on virallisen valvonnan tehtävä myös uuden valvonta-asetuksen mukaan (=ei siis ole esim. ”muu virallinen toimi”)

Ohjeessa kerrotaan millä edellytyksillä valvontaviranomainen voi hankkia virallisen elintarvikevalvonnan yhteydessä tehtävän näytteenoton yksityiseltä taholta sekä vaatimuksista, jotka koskevat näytteenottajana toimivaa yksityistä tahoa.

Näytteenoton hankkimisessa huomioitavaa

- Viranomaisen on vastuussa omien tehtäviensä hankkimisesta ulkopuoliselta taholta ja on siis viime kädessä vastuussa näytteenotosta
- Tietyt asiat on suositeltavaa kuvata ja sopia kirjallisesti sopimuksella näytteenottajan kanssa
- Näytteenottaja voi olla oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö (=yritys tai henkilö/toiminimi)
- Viranomaisen tulee osoittaa, että toimija, jolta se hankkii näytteenoton, täyttää asetetut vaatimukset
- Näytteenottajan puolueettomuudesta ei riitä osoitukseksi yksin laboratorion akkreditointi; vaaditaan puolueettomuutta suhteessa valvontakohteeseen, mikä tulee mahdollisesti arvioida tapauskohtaisesti

Näytteenottajan akkreditointi

Taho, jolle näytteenotto ulkoistetaan, ei tällä hetkellä tarvitse olla akkreditoitu.

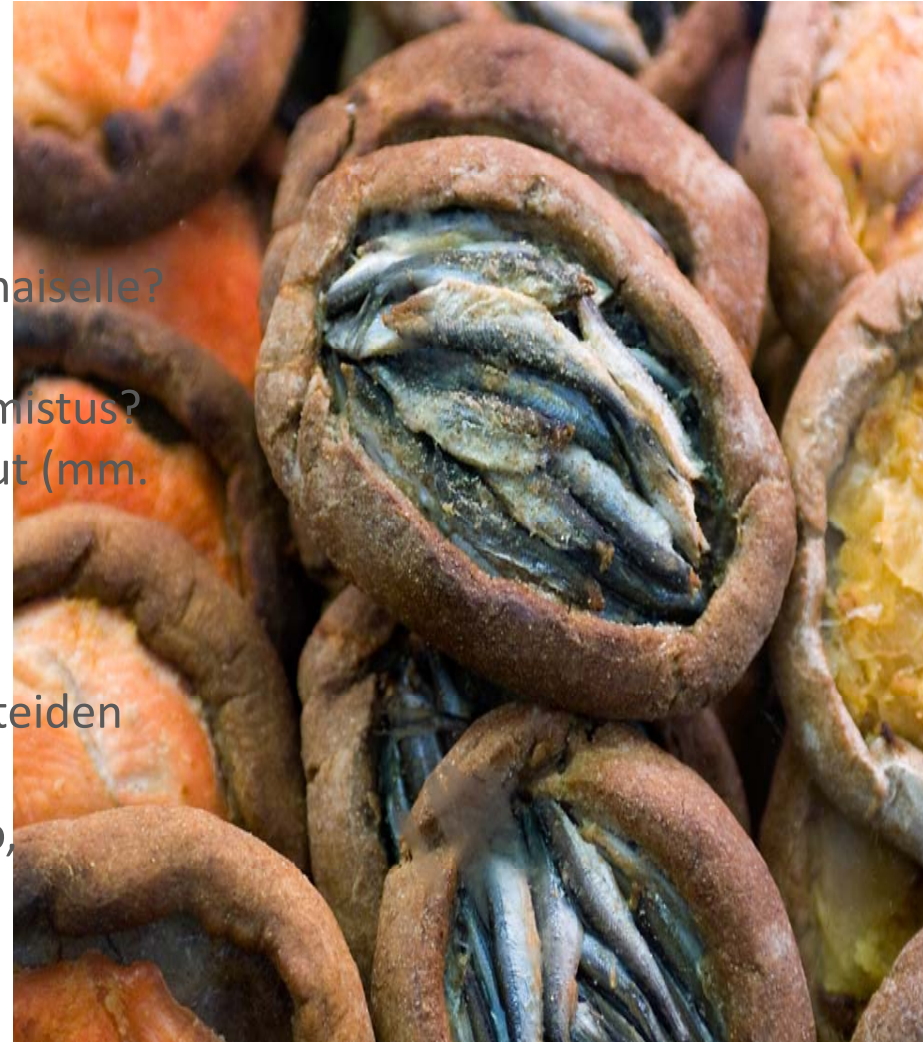
Jos taho on jo akkreditoitu, näytteenottomenetelmän ei tarvitse kuulua akkreditoituun pätevyysalueeseen.

Tulkinta kattaa nykyisen ja tulevan valvonta-asetuksen

- Uuden valvonta-asetusluonnoksen vaatimukset viranomaistehtävää suorittavalle luonnolliselle henkilölle (=hlö tai toiminimi) ja oikeushenkilölle (=yritys) ovat samat lukuun ottamatta akkreditointia
  - oikeushenkilön on hankittava akkreditointi, jos ulkoistettavalle toiminnalle on olemassa relevantti standardi
  - luonnollisen henkilön ei tarvitse hankkia akkreditointia
- Toistaiseksi näytteenottotoiminnan akkreditointiin ei ole olemassa standardia, joten akkreditointivaatimusta ei ole myöskään oikeushenkilölle
- Vaatimukset
  - tarvittava asiantuntemus, välineet ja infrastruktuuri, riittävästi pätevää ja kokenutta henkilöstöä ja puolueettomuus ja eturistiriidattomuus
- Vaatimusten osoittaminen
  - **näytteenottomenetelmän akkreditointi voi olla hyvä osoitus vaatimusten täyttymisestä**

Lausunnoissa (15 kpl) esille tuotua

- ✓ Soveltamisala
  - elintarvikevalvonta vai laajempi
  - rutiininäytteenotto vai laajempi
- ✓ Puolueettomuus: Kuka arvioi, miten?
Eturistiriidoista ilmoittaminen viranomaiselle?
Sama toimija myös laboratorion omavalvonta-asiakas? Laboratorion omistus?
- ✓ Näytteenottajan velvollisuudet, vastuut (mm. salassapito, virkavastuu)
- ✓ Näytteenoton akkreditointi
- ✓ Kriteerit vaatimusten täyttymiselle
- ✓ Näytteenoton suunnittelu, erityistilanteiden näytteenotto, uusintänäytteet
- ✓ Näytteenottajan pätevyys, sen ylläpito, koulutus, sertifiointi
- ✓ Maksut (mm. alv)
- ✓ Ilmoittaminen komissioon

Ohjeeseen tarvittavat muutokset

- Soveltamisala tarkennetaan
  - Tullee koskemaan kaikkia valvonta-asetuksen sektoreita (=tulkinta valvonta-asetuksesta)
  - Pohdittava koskeeko vain suunnitelman mukaista rutiininäytteenottoa vai myös ei-suunnitelman mukaista (=esim. tilapäis- tai erityistilannenäytteenottoa)?
- Akkreditointivaatimus selvennetään -> ei vaadita akkreditointia
- Näytteenottajan esteellisyydestä esimerkkejä (ei sitovia)
- Maksuasia selvennetään -> miten toimitaan kun lab laskuttaa valvontakohdetta näytteenotosta
- Lisätään näytteenottajaa koskevat velvollisuudet tehtävää suoritettaessa:
  - hallintolaki (434/2003), kielilaki (423/2003), viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999)
  - rikosoikeudellista virkavastuuta koskevat säännökset
- Selvennetään ilmoittaminen komissioon -> ei vaadita (poistunut uudesta valvonta-asetusluonnoksesta)
- Mahdollisesti kootaan näytteenotto-ohjeistusta liitteeseen

Kv-standardeja, ohjeita, asetuksia näytteenotosta

- Codex Alimentarius: General guidelines on sampling, CAC/GL 50-2004
  - www.codexalimentarius.org > standards > list of standards > CAC/GL 50-2004
- ISO 7218: Microbiology of food and animal feeding stuffs – General rules for microbiological examinations
- ISO 17604: Microbiology of the food chain — Carcass sampling for microbiological analysis
- ISO 18593: Microbiology of food and animal feeding stuffs – Horizontal methods for sampling techniques from surfaces using contact plates and swabs
- NMKL (Nordic Committee on Food Analysis) Procedure No. 12: Guide on Sampling for Analysis of Foods
- Eviran ohje 17069/1: Kemialliset tutkimukset elintarvikkeiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi (listattu säädöksiä, joissa vaatimuksia näytteenotolle)
- Eviran ohje 17023/4: Näytteenotto-ohje elintarvikkeille, joista analysoidaan mahdollisia muuntogeenisiä ainesosia

Ohjeen valmistuminen

Ohje julkaistaan mahdollisimman pian lausuntojen käsittelemisen jälkeen -> marraskuu 2016?

Yleisluontoinen ohje, joitakin esimerkkejä lisätään, ei yksityiskohtaisia ohjeita

Ohjetta muokataan ja tarkennetaan tarpeen mukaan

→ Esim. Eviranettiin tilanteita, joita ei ohjeessa ole voitu ohjeistaa yksiselitteisesti ja joita lausunnoissa tuotu esille

